

Επανάσταση στην πράξη

Ο Μαλατέστα μιλάει για τις σχέσεις μεταξύ συνδικαλισμού και αναρχισμού και για την αναρχική δράση κατά το ξέσπασμα μιας εξέγερσης

Κατά τη συνάντηση που πραγματοποιήθηκε στη Βιέννη (Ελβετία) κατά την πεντηκοστή επέτειο του Συνεδρίου Saint Imier, ο σύντροφος Bertonι και εγώ εκφράσαμε μερικές ιδέες που δεν άρεσαν στο σύντροφο Colomer. Τόσο πολύ ώστε έγραψε στην Παρισινή *Libertaire* ότι είναι σίγουρος ότι αυτές οι ιδέες αντιτίθενται στις πιο ζωντανές τάσεις του σύγχρονου αναρχικού κινήματος. Αν οι σύντροφοι της Γερμανίας, της Ισπανίας, της Ρωσίας, της Αμερικής κ.λπ. ήταν παρόντες σε αυτή τη συνάντηση, γράφει, θα είχαν κινηθεί και σχεδόν αγανακτήσει («émus et presque indigné»), όπως έκανε ο ίδιος.

Κατά τη γνώμη μου, ο σύντροφος Colomer μεγαλοποιεί ελαφρώς τις γνώσεις του για τις πραγματικές τάσεις του αναρχισμού. Εν πάση περιπτώσει, είναι ακατάλληλη χρήση της γλώσσας, τουλάχιστον, για να μιλήσουμε για «αγανάκτηση» όταν το θέμα είναι μια συζήτηση όπου όλοι ειλικρινά προσπαθούν να συνεισφέρουν στην αποσαφήνιση των ιδεών προς το καλύτερο συμφέρον του κοινού σκοπού. Εν πάση περιπτώσει, είναι καλύτερο να συνεχίσουμε να συζητάμε με φιλικό τρόπο, όπως κάναμε στη Βιέννη.

Ο Bertonι σίγουρα θα υπερασπιστεί τις ιδέες του στη *Réveil*: θα κάνω το ίδιο στην *Umanità Nova*, όπως και ο Colomer στη *Libertaire*. Άλλοι σύντροφοι, ελπίζω, θα συμμετάσχουν στη συζήτηση και θα είναι προς όφελος όλων, εάν όλοι φροντίζουν να μην αλλάξουν τη σκέψη του αντιδίκου στις μεταφράσεις που επιβάλλει η ποικιλομορφία των γλωσσών. Και δεν πειράζει να ελπίζουμε ότι κανείς δεν θα αγανακτήσει εάν ακούσει κάτι που δεν είχε ποτέ σκεφτεί.

Δύο θέματα συζητήθηκαν στη Βιέννη: «Σχέσεις μεταξύ συνδικαλισμού και αναρχισμού», και «Αναρχική δράση κατά το ξέσπασμα μιας εξέγερσης». Θα επανέλθω στο προηγούμενο θέμα κάποια άλλη στιγμή και απρόσμενα, καθώς οι αναγνώστες της *Umanità Nova* πρέπει ήδη να γνωρίζουν τι σκέφτομαι για το θέμα. Θα εξηγήσω επί του παρόντος αυτά που είπα σχετικά με το δεύτερο θέμα.

Θέλουμε να κάνουμε την επανάσταση το συντομότερο δυνατόν, εκμεταλλευόμενοι όλες τις ευκαιρίες που μπορεί να προκύψουν.

Με την εξαίρεση ενός μικρού αριθμού «ειδικών», που πιστεύουν στη δυνατότητα εξύψωσης των μαζών στα αναρχικά ιδεώδη προτού αλλάξουν οι υλικές και ηθικές συνθήκες μέσα στις οποίες ζουν, αναβάλλοντας έτσι την επανάσταση μέχρι να μπορέσουν όλοι να ζουν αναρχικά, όλοι οι αναρχικοί συμφωνούν σε αυτή την επιθυμία να ανατρέψουν τα τρέχοντα καθεστώτα το συντομότερο δυνατόν: στην πραγματικότητα, είναι συχνά οι μόνοι που δείχνουν μια πραγματική επιθυμία να το κάνουν.

Ωστόσο, οι επαναστάσεις έγιναν, γίνονται και θα συμβαίνουν ανεξάρτητα από την επιθυμία και τη δράση των αναρχικών· και από τη στιγμή που οι αναρχικοί είναι μονάχα μια μικρή μειοψηφία του πληθυσμού και η αναρχία δεν μπορεί να γίνει με το ζόρι από λίγους, είναι σαφές ότι οι προηγούμενες και οι μελλοντικές επαναστάσεις δεν ήταν και δεν θα είναι πιθανώς αναρχικές επαναστάσεις.

Στην Ιταλία πριν από δύο χρόνια η επανάσταση ήταν έτοιμη να ξεσπάσει και κάναμε ό,τι μπορούσαμε για να συμβεί αυτό. Αντιμετωπίσαμε σαν προδότες τους σοσιαλιστές και τους συνδικαλιστές, που σταμάτησαν την ώθηση των μαζών και έσωσαν το ασταθές μοναρχικό καθεστώς με την ευκαιρία των ταραχών ενάντια στο υψηλό κόστος ζωής, τις απεργίες στο Πεδεμόντιο, την εξέγερση της Ανκόνα, τις καταλήψεις των εργοστασίων.

Τί θα κάναμε εάν η επανάσταση είχε ξεσπάσει για τα καλά;

Τί θα κάναμε στην επανάσταση που θα ξεσπάσει αύριο;

Τί έκαναν οι σύντροφοί μας, τί θα μπορούσαν και θα έπρεπε να έχουν κάνει στις πρόσφατες επαναστάσεις που έγιναν στη Ρωσία, τη Βαυαρία, την Ουγγαρία και αλλαχού;

Δεν μπορούμε να κάνουμε την αναρχία, τουλάχιστον όχι μια αναρχία που επεκτείνεται σε όλο τον πληθυσμό και σε όλες τις κοινωνικές σχέσεις, επειδή κανένας πληθυσμός δεν είναι αναρχικός ακόμα, και δεν μπορούμε ούτε να δεχτούμε άλλο καθεστώς χωρίς να εγκαταλείψουμε τις προσδοκίες μας και να χάσουμε κάθε λόγο ύπαρξης, ως αναρχικοί. Τί μπορούμε, τότε, και πρέπει να κάνουμε;

Αυτό ήταν το πρόβλημα που συζητήθηκε στη Βιέννη, και αυτό είναι το πρόβλημα μείζονος σημασίας σήμερα, τόσο γεμάτο με ευκαιρίες, όταν θα μπορούσαμε ξαφνικά να αντιμετωπίσουμε καταστάσεις που απαιτούν για μας είτε να ενεργήσουμε άμεσα και χωρίς δισταγμό, είτε να εξαφανιστούμε από το πεδίο της μάχης αφού κάνουμε ευκολότερη τη νίκη των άλλων.

Δεν ήταν θέμα απεικόνισης μιας επανάστασης όπως εμείς θα τη θέλαμε, μιας πραγματικής αναρχικής επανάστασης αν ήταν δυνατόν εάν όλοι, ή τουλάχιστον η τεράστια πλειοψηφία των ανθρώπων που ζούσαν σε μια δεδομένη περιοχή ήταν αναρχικοί. Ήταν θέμα αναζητήσεως του καλύτερου που θα μπορούσε να γίνει χάριν της αναρχικής υποθέσεως σε μια κοινωνική αναταραχή όπως συμβαίνει στην παρούσα κατάσταση.

Τα εξουσιαστικά κόμματα έχουν ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα και θέλουν να το επιβάλουν δια της βίας· ως εκ τούτου επιδιώκουν την κατάληψη της εξουσίας, ανεξάρτητα από το εάν αυτό γίνεται νόμιμα ή παράνομα, και μετασχηματίζοντας την κοινωνία με το δικό τους τρόπο, μέσω μιας καινούργιας νομοθεσίας. Αυτό εξηγεί γιατί είναι επαναστάτες στα λόγια και συχνά και με προθέσεις, αλλά διστάζουν να κάνουν μια επανάσταση όταν προκύπτουν οι ευκαιρίες· δεν είναι σίγουροι για τη συναίνεση, ακόμη και παθητική, της πλειοψηφίας, δεν έχουν επαρκή στρατιωτική δύναμη για να εκτελέσουν τις εντολές τους σε όλη την επικράτεια, δεν διαθέτουν αφιερωμένους ανθρώπους με δεξιότητες σε όλους τους αμέτρητους κλάδους της κοινωνικής δραστηριότητας... ως εκ τούτου είναι πάντα υποχρεωμένοι να αναβάλλουν τη δράση, έως ότου πιέζονται σχεδόν απρόθυμα στην κυβέρνηση από τη λαϊκή εξέγερση. Ωστόσο, άπαξ και βρεθούν στην εξουσία, θα ήθελαν να παραμείνουν εκεί επ' αόριστον, επομένως προσπαθούν να επιβραδύνουν, να εκτρέψουν, να σταματήσουν την επανάσταση που τους ανέδειξε.

Αντίθετα, έχουμε πράγματι ένα ιδανικό για το οποίο αγωνιζόμαστε και θα θέλαμε να το δούμε, αλλά δεν πιστεύουμε ότι ένα ιδανικό της ελευθερίας, της δικαιοσύνης, της αγάπης μπορεί να πραγματοποιηθεί μέσω της κυβερνητικής βίας.

Δεν θέλουμε να πάρουμε την εξουσία ούτε θέλουμε να το κάνει κανείς άλλος. Αν δεν μπορέσουμε να αποτρέψουμε τις κυβερνήσεις από την ύπαρξη και την εδραίωσή τους, λόγω της έλλειψης δύναμής μας, κοπιάζουμε, και πάντα θα κοπιάζουμε ή θα κάνουμε τις κυβερνήσεις αυτές όσο το δυνατόν πιο αδύναμες. Ως εκ τούτου είμαστε πάντοτε έτοιμοι να αναλάβουμε δράση όταν πρόκειται για την ανατροπή ή την αποδυνάμωση μιας κυβέρνησης, χωρίς να ανησυχούμε πάρα πολύ (λέω «πάρα πολύ», όχι «καθόλου») για το τι θα συμβεί στη συνέχεια.

Για εμάς η βία είναι χρήσιμη και μπορεί να είναι χρήσιμη μονάχα στο να οπισθοχωρεί τη βία. Διαφορετικά, όταν χρησιμοποιείται για να επιτυγχάνονται θετικοί στόχοι, είτε αποτυγχάνει εντελώς, είτε καταφέρνει να εγκαθιδρύσει την καταπίεση και την εκμετάλλευση ορισμένων έναντι άλλων.

Η εγκαθίδρυση και η προοδευτική βελτίωση μιας κοινωνίας ελεύθερων ανθρώπων δεν μπορεί παρά να είναι αποτέλεσμα ελεύθερης εξέλιξης· το καθήκον μας ως αναρχικοί είναι ακριβώς η υπεράσπιση και η εξασφάλιση της ελευθερίας της εξέλιξης.

Εδώ είναι η αποστολή μας: να καταστρέψουμε ή να συνεισφέρουμε στην κατεδάφιση οποιασδήποτε πολιτικής εξουσίας, με όλες τις σειρές των κατασταλτικών δυνάμεων που την υποστηρίζουν· να εμποδίζουμε, ή να προσπαθούμε να εμποδίζουμε της εμφάνισης νέων κυβερνήσεων και νέων καταπιεστικών δυνάμεων· σε κάθε περίπτωση, αποφεύγοντας να αναγνωρίσουμε ποτέ οποιαδήποτε κυβέρνηση, να μη σταματάμε να την πολεμάμε, διεκδικώντας και απαιτώντας, ακόμη και δια της βίας ει δυνατόν, το δικαίωμα να οργανώνουμε και να ζούμε όπως μας αρέσει, και να δοκιμάζουμε τις μορφές κοινωνίας που φαίνονται καλύτερες για εμάς, υπό τον όρο ότι δεν επηρεάζουν την ισότητα των άλλων, φυσικά.

Πέρα από αυτόν τον αγώνα ενάντια στην κυβερνητική επιβολή που φέρει την καπιταλιστική εκμετάλλευση και την καθιστά δυνατή· αφού είχαμε ενθαρρύνει και βοηθήσει τις μάζες να εκμεταλλευτούν τον υπάρχοντα πλούτο και ιδιαίτερα τα μέσα παραγωγής· άπαξ και φτάσει η κατάσταση στην οποία κανείς δεν θα μπορούσε να επιβάλει τις επιθυμίες του σε άλλους δια της βίας, ούτε να πάρει από κανέναν το προϊόν της εργασίας του, θα μπορούσαμε μόνο τότε να δράσουμε διαμέσου της προπαγάνδας και του παραδείγματος.

Να καταστρέψουμε το θεσμό και το μηχανισμό των υφιστάμενων κοινωνικών οργανώσεων; Ναι, σίγουρα, αν πρόκειται για κατασταλτικούς θεσμούς· αλλά αυτά είναι, εν τέλει, μόνο ένα μικρό μέρος του συγκροτήματος της κοινωνικής ζωής. Η αστυνομία, ο στρατός, οι φυλακές και η δικαστική εξουσία είναι ισχυροί θεσμοί για κακό, που ασκούν παρασιτική λειτουργία. Άλλοι θεσμοί και οργανώσεις διαχειρίζονται, για καλό και για κακό, την εγγύηση της ζωής στην ανθρωπότητα· και αυτοί οι θεσμοί δεν μπορούν να καταστραφούν αποτελεσματικά δίχως να τους αντικαταστήσουμε με κάτι καλύτερο.

Η ανταλλαγή πρώτων υλών και αγαθών, η κατανομή τροφίμων, οι σιδηρόδρομοι, οι ταχυδρομικές υπηρεσίες και όλες οι δημόσιες υπηρεσίες που διαχειρίζονται Κρατικά ή ιδιωτικά, έχουν οργανωθεί για να εξυπηρετούν μονοπωλιακά και καπιταλιστικά συμφέροντα, αλλά εξυπηρετούν και τις πραγματικές ανάγκες του πληθυσμού. Δεν μπορούμε να τις διαταράξουμε (και σε κάθε περίπτωση οι άνθρωποι δεν θα το επέτρεπαν στα δικά τους συμφέροντα) δίχως να τα αναδιοργανώσουμε με καλύτερο τρόπο. Και αυτό δεν μπορεί να επιτευχθεί αυθημερόν· ούτε καθώς έχουν πράγματα, έχουμε τις απαραίτητες ικανότητες για να το κάνουμε αυτό. Είμαστε, λοιπόν, ευτυχείς αν εν τω μεταξύ, άλλοι ενεργούν, ακόμη και με διαφορετικά κριτήρια από τα δικά μας.

Η κοινωνική ζωή δεν δέχεται διακοπές, και οι άνθρωποι θέλουν να ζουν την ημέρα της επανάστασης, την επόμενη και για πάντα.

Αλίμονο για εμάς και το μέλλον των ιδεών μας αν επωμιζόμασταν την ευθύνη μιας άσκοπης καταστροφής που έθετε σε κίνδυνο τη συνέχιση της ζωής!

Η εγκαθίδρυση και η προοδευτική βελτίωση μιας κοινωνίας ελεύθερων ανθρώπων δεν μπορεί παρά να είναι αποτέλεσμα ελεύθερης εξέλιξης· το καθήκον μας ως αναρχικοί είναι ακριβώς η υπεράσπιση και η εξασφάλιση της ελευθερίας της εξέλιξης.

Κατά τη συζήτηση τέτοιων θεμάτων, το θέμα των χρημάτων, το οποίο έχει μεγάλη σημασία, τέθηκε στη Βιέννη.

Είναι σύνηθες στους κύκλους μας να προσφέρουμε μια απλοϊκή λύση στο πρόβλημα λέγοντας ότι τα χρήματα πρέπει να καταργηθούν. Και αυτή θα ήταν η λύση αν ήταν ζήτημα μιας αναρχικής κοινωνίας, ή μιας υποθετικής επανάστασης που θα συνέβαινε τα επόμενα εκατό χρόνια, υποθέτοντας πάντοτε ότι οι μάζες θα μπορούσαν να γίνουν αναρχικές και κομμουνιστικές προτού οι συνθήκες υπό τις οποίες ζούμε είχαν ριζικά αλλάξει με μια επανάσταση.

Αλλά σήμερα το πρόβλημα είναι περίπλοκο με πολύ διαφορετικό τρόπο.

Τα χρήματα είναι ένα ισχυρό μέσο εκμετάλλευσης και καταπίεσης· αλλά είναι και ο μόνος τρόπος (εκτός από την πιο τυραννική δικτατορία ή την πιο ειδυλλιακή συμφωνία) που μέχρι στιγμής έχει επινοηθεί από την ανθρώπινη νοημοσύνη για τη ρύθμιση της παραγωγής και της διανομής αυτομάτως.

Προς το παρόν, αντί να ασχολείται κανείς με την κατάργηση των χρημάτων, ίσως θα έπρεπε να επιδιώκει έναν τρόπο να διασφαλίσει ότι τα χρήματα αντιπροσωπεύουν πραγματικά το χρήσιμο έργο που επιτελούν οι κάτοχοί του.

Τέλος πάντων, ας έρθουμε στην άμεση πρακτική, που είναι το θέμα που συζητήθηκε στη Βιέννη.

Ας υποθέσουμε ότι μια επιτυχημένη εξέγερση θα λάβει χώρα αύριο. Αναρχία ή όχι αναρχία, ο λαός πρέπει να συνεχίσει να τρώει και να καλύπτει όλες τις βασικές του ανάγκες. Οι μεγαλουπόλεις πρέπει να εφοδιάζονται με είδη πρώτης ανάγκης λίγο πολύ ως συνήθως.

Εάν οι αγρότες και οι μεταφορικές, κλπ., αρνούνται να προμηθεύουν αγαθά και υπηρεσίες δωρεάν, και απαιτούν ενχρήματα ανταμοιβή που είναι συνηθισμένες να θεωρούν ως πραγματικό πλούτο, τι κάνει κανείς; Τους υποχρεώνουμε δια της βίας; Σε αυτή την περίπτωση θα μπορούσαμε επίσης να κουνήσουμε το μαντίλι στον αναρχισμό και σε κάθε πιθανή αλλαγή προς το καλύτερο. Ας αφήσουμε τη Ρωσική εμπειρία να χρησιμεύσει ως μάθημα.

Επομένως;

Οι σύντροφοι απαντούν γενικά: Αλλά οι αγρότες θα καταλάβουν τα πλεονεκτήματα του κομμουνισμού ή τουλάχιστον της άμεσης ανταλλαγής σε είδος.

Όλα αυτά είναι πολύ καλά· αλλά σίγουρα όχι για να γίνουν σε μία μέρα, και οι άνθρωποι δεν μπορούν να μείνουν δίχως φαγητό ούτε για μια μέρα.

Δεν έχω πρόθεση να προτείνω λύσεις.

Αυτό που θέλω να κάνω είναι να επιστήσω την προσοχή των συντρόφων στις πιο σημαντικές ερωτήσεις τις οποίες θα συναντήσουμε στην πραγματικότητα με το καλημέρα της επανάστασης.

Αφήστε τους συντρόφους να συνεισφέρουν με τις διευκρινίσεις τους στο θέμα· και μην αφήσετε το φίλο και το σύντροφο Colomer να εξοργισθεί ή να αγανακτεί.

Εάν τα θέματα αυτά είναι καινοτομίες γι' αυτόν, το να φοβάται τόσο από τις καινοτομίες δεν είναι και πολύ αναρχικός.

(Umanità Nuova, v. 191, 7 Οκτωβρίου 1922)

Μετάφραση: Αιχμή